

Nederlandse Vakbond
Pluimveehouders

Het College van Gedeputeerde Staten
van Utrecht

Afschrift aan:
Provinciale Staten van Utrecht

Telefoonnummer: 088-8886666
Faxnummer: 088-8886660

Datum: 10 december 2019

Referentie: UT/PR/MvD/19.110

Betreft: **Verzoek tot aanhouden Beleidsregels Stikstof**

Geacht College,

Wij hebben begrepen dat u voornemens bent om 10 december in te stemmen met de landelijke beleidsregels stikstof, zoals overeengekomen tussen IPO en de minister. In bijgevoegde brief geven wij onze reactie op de beleidsregels, zoals door u toegelicht op 4 december.

Net voor verzending van bijgevoegde brief ontvangen wij het bericht, dat een delegatie van het Landbouw Collectief uitgenodigd is om volgende week maandag te spreken met premier Rutte en minister Schouten. Dit met de mededeling dat er onderhandelingsruimte is. Een hoopgevend bericht!

Wij verzoeken u:

- De vaststelling van de herziene beleidsregels aan te houden om een mogelijk akkoord tussen het Landbouw Collectief en het kabinet niet te frustreren, temeer omdat de herziene beleidsregels op onderdelen strijdig zijn met het plan van het Landbouw Collectief.
- Bijgevoegde brief in uw besluitvorming te betrekken.

Hoogachtend,

Stikstofcollectief Landbouw Utrecht

Contact: Paul Rijken, adviseur LTO Noord - M 06-39 00 82 87 - E prijken@ltonoord.nl

Bijlage: UT/PR/MvD/19.109 - Reactie Stikstofcollectief Utrecht inz. beleidsregels stikstof

Nederlandse Vakbond
Pluimveehouders

Het College van Gedeputeerde Staten
van Utrecht

Afschrift aan:
Provinciale Staten van Utrecht

Telefoonnummer: 088-8886666
Faxnummer: 088-8886660

Datum: 9 december 2019

Referentie: UT/PR/MvD/19.109

Betreft: **Beleidsregels Stikstof**

Geacht College,

Wij hebben begrepen dat u voornemens bent om 10 december in te stemmen met de landelijke beleidsregels stikstof, zoals overeengekomen tussen IPO en de minister. In deze brief geven wij onze reactie op de beleidsregels, zoals door u toegelicht op 4 december. Wij verzoeken u deze brief in uw besluitvorming te betrekken.

Kernboodschap

Als eerste willen we u bedanken dat u de beleidsregels van 8 oktober hebt ingetrokken en daarna breed overlegd hebt met de sectoren in Utrecht zelf. De beleidsregels van Rijk en provincies zijn nu eenduidig en door middel van botsproeven zijn al veel onduidelijkheden en onbedoelde effecten geïdentificeerd en verholpen. Op het eerste gezicht dus zeker een verbetering. Toch is het resultaat zoals het er nu voorligt voor ons, als vertegenwoordigers van de landbouwsector, teleurstellend. En wel om de volgende redenen:

1. Verstreckende maatregelen zijn gebaseerd op rekenmethode met grote afwijkingen.
2. Salderen in relatie tot uitspraak Raad van State.
3. Er wordt eenzijdig gekeken naar de landbouw.
4. Intern salderen remt innovatie en stikstofreductie.
5. Extern salderen leidt - zoals het er nu voorstaat - tot de uitverkoop van de sector, kostprijsverhoging en belemmert daarmee de door u gewenste transitie richting grondgebondenheid, natuurinclusieve en extensieve vormen van landbouw.
6. Onzekerheid PAS-meldingen en bedrijven waarvan de nb-vergunning vernietigd is.
7. Afname latente ruimte.

Toelichting per punt

1. Verstreckende maatregelen zijn gebaseerd op rekenmethode met grote afwijkingen

Het is algemeen bekend dat er veel ophef is over de rekenmethode. In bedrijfsspecifieke gevallen kan er een afwijking van wel 70% optreden. De Tweede Kamer nam 10 oktober 2019 een motie aan om de bruikbaarheid van verschillende methoden in Nederland te onderzoeken en het meetnet uit te breiden met de daadwerkelijke

depositiemeting op de grond. Daarbij is een nader onderzoek naar de herkomst van stikstof uit de landbouw (NHx) en industrie en (vlieg)verkeer (NOx) door middel van isotopenonderzoek van groot belang om zo veel beter inzichtelijk te maken welke emissiebronnen leiden tot welke depositie. In Utrecht zijn er bijvoorbeeld grote vragen over de berekende stikstofdepositie op Zuid-Kennermerland. Dit natuurgebied ligt bij de kust, 25 kilometer verderop, met overwegend windrichting zuidwest. Die vragen zijn er – vanwege de grote afwijkingen in achterliggende methoden – voor alle Natura 2000-gebieden. Ook merken wij op dat het weglaten van de depositie vanuit het buitenland een enorm vertekend beeld¹ geeft van het oplossend vermogen van de landbouw in Utrecht.

Na vaststelling van de beleidsregels is het de bedoeling gebiedsgerichte processen op te starten waarin gesproken wordt over saneren en verplaatsen van bedrijven. Er wordt niet alleen extern gesaldeerd op basis van vrijwilligheid, maar mogelijk ook geïnvesteerd in het wegcopen van boeren bij Natura 2000-gebieden. Wellicht wordt een stikstofbank of registratiesysteem opgetuigd. En dat allemaal gebaseerd op de huidige rekenmethoden met wel 70% afwijking! Wij vinden het onverantwoord zulke verstrekkende maatregelen te baseren op zo'n onzekere methodiek. Zolang de onderzoeken naar verschillende rekenmethoden en daadwerkelijke depositie op de grond lopen, moet rekening gehouden worden met de onzekerheden ten aanzien van de verschillende emissiebronnen en depositiewaarden. De huidige emissie- en depositiewaarden moeten dan ook gezien worden als indicatieve waarden, die gaandeweg het proces nog worden scherp gesteld, in plaats van harde targets waar we blind naartoe werken.

Wij verzoeken u:

- *Geen onomkeerbare beslissingen te nemen, zolang er nog geen breed gedragen cijfermatige onderbouwing (metingen en rekenmodel) voor handen is.*

2. Salderen in relatie tot uitspraak Raad van State

De Raad van State (RvS) geeft duidelijk aan in haar uitspraak van 29 mei jl. dat de depositie niet mag toenemen. Nu schetst onze verbazing dat één van de motivaties van het extern salderen een afname van depositie is. Er wordt dus toch een schep bovenop de RvS uitspraak gedaan. Voor ons is dit, zeker in relatie met het vorige punt, niet te accepteren.

Wij verzoeken u:

- *In uw uitgangspunt terug te gaan naar de uitspraak RvS: depositie mag niet toenemen.*

3. Eenzijdige blik naar de landbouw

Daar is de tegenstelling weer: gaan we natuur schrappen of landbouw schrappen? Voor de instandhoudingsdoelen van Natura 2000 hebben we ons verplicht richting Europa.....dus moeten we wel landbouw schrappen, toch? of niet? Nee! Er hoeft geen meter natuur geschrapt te worden en ook in de instandhoudingsdoelen die we vanuit Europa toebedeeld hebben gekregen hoeft geen letter geschrapt te worden. Wel moeten we terug naar de basis: de natuur zelf.

In onze voedselrijke delta hebben we het voor elkaar weten te krijgen om bovennatuurlijk veel voedselgevoelige (stikstof = plantenvoedsel) natuurdoeltypen aan te wijzen. Best vreemd aangezien stikstofgevoelige plantensoorten

¹ De berekende depositie komt voor afgerond 2/5 uit het buitenland, 2/5 uit de landbouw en 1/5 uit overige bronnen. De kritische depositiewaarde (KDW) ligt voor veel gebieden op circa de helft van de huidige depositie en dus slechts ongeveer 10% boven de depositie vanuit het buitenland. Als je de buitenlandse depositie weglaat lijkt het dat het terugdraaien van de depositie vanuit de landbouw direct effect heeft en tot 70% beïnvloedbaar is. Het met 50% terugdringen van de depositie lijkt daardoor met de nodige inspanning haalbaar. In werkelijkheid is 40% niet vanuit Nederland beïnvloedbaar en voor 20% afkomstig van bronnen buiten de landbouw. Dit betekent, dat als de depositie vanuit de landbouw naar 0% wordt teruggedraaid, dat dan de KDW nog met 10% wordt overschreden.

alleen voorkomen in specifieke omstandigheden, namelijk: 1) waar planten 'gevoed' worden door regenwater of kwelwater van diepe² grondwaterstromen én 2) waar voortdurend organische stof wordt afgevoerd om de natuurlijke successiereeks³ te stoppen (kappen, snoeien, maaien, begrazen) of te keren (uittmijnen, afplaggen, ontgronden). Rivierwater is van nature rijk aan voedingsstoffen zoals stikstof, waarmee alle natuur onder invloed van rivierwater dus stikstofminnend is. En een natuurgebied blijft niet vanzelf hangen in een successiestadium, maar ontwikkelt zich zonder verschrallend beheer tot bos, dat rijk is aan voedingsstoffen zoals stikstof. Voeg daaraan toe dat veel natuurgebieden liggen op plekken waar de boeren in het verleden verantwoordelijk waren voor verschralling - bijvoorbeeld door gebruik als hooiland (blauwgraslanden), voor begrazing of plaggen (heide, veengronden) - dan wordt de tegenstelling tussen landbouw en natuur nog moeilijker te begrijpen. Die tegenstelling is eigenlijk alleen te begrijpen als je het ziet als een wedstrijdje ver plassen over hectaren, subsidiegelden en dieraantallen...maar gelukkig is er dan de overheid, die haar beleid formuleert op basis van het zorgvuldigheids- en legaliteitsbeginsel.

Ondanks dat het er alle schijn van heeft, dat we bovennatuurlijk veel stikstofgevoelige natuurdoeltypen in Nederland hebben aangewezen en er onvoldoende verschrallend beheer plaatsvindt (gebrek aan samenwerking!?), voert tot op dit moment het reduceren van stikstof vanuit de landbouw de boventoon in de discussie. Dit heeft de landbouw niet verdiend. De landbouw is al bijna 70% gedaald in ammoniakemissie ten opzichte van 1990 en werkt op veel aspecten hand in hand samen met natuur en wil dit ook verder blijven doen. Als landbouwsector hebben wij bovendien als enige een stikstofreductieplan ingediend met maatregelen die de eigen sector betreft. In de Proeftuin Veenweiden hebben wij, door u als provincie ondersteund, klinkende resultaten behaald wat betreft stikstofreductie met perspectief op méér. Wij hebben aangetoond met innovatie rond Natura 2000-gebieden nog behoorlijke winst te kunnen boeken. Het is voor ons op zijn zachtst gezegd bijzonder dat we het gesprek nog niet voeren over de doorontwikkeling van de Proeftuin Veenweiden. De natuurorganisaties hebben weliswaar een reductieplan opgesteld maar daarin werd verteld wat anderen moesten doen in plaats van wat zij zélf gaan doen. Van de andere sectoren hebben wij nog geen reductieplannen gezien, u wel?

Tijdens de bijeenkomst met de verschillende sectoren in Utrecht op 7 november heeft gedeputeerde Bruins Slot uitgesproken dat de stikstofimpasse een gezamenlijk probleem is, dat we samen moeten oplossen en waarin iedere sector zijn aandeel moet leveren. Heldere taal, eerlijk verhaal! Vanuit het landelijke Landbouw Collectief hebben wij het goede voorbeeld willen geven en hebben wij een aantal concrete en bewezen effectieve maatregelen voorgesteld: voerspoor, meer weiden, water bij mest mengen. Begrijpt u dat het ons behoorlijk wat heeft gekost om ons tóch nog een keer helpend op te stellen? Dit terwijl wij de laatste jaren keer op keer moesten inleveren? En we van mening zijn dat niet wij maar de overheid de consequenties moet nemen voor de stikstofimpasse die zij zelf heeft gecreëerd? Maar tot onze ontsteltenis blijft het stil. Vanuit de minister, maar ook op provinciaal niveau. Begrijpt u dat ons werk als Stikstofcollectief Utrecht hierdoor heel moeilijk wordt? Begrijpt u dat het overgrote deel van de boeren die in oktober uit teleurstelling en frustratie de straat op zijn gegaan, hierin het zoveelste bewijs zien dat de overheid niet wil samenwerken?

² Doordat diepe grondwaterstromen eeuwenlang onder hoge druk door de bodem hebben gestroomd zijn deze zuurstof- en voedselarm en vaak kalk- en ijzerhoudend.

³ Successie is een ecologisch proces waarbij een verandering in de soortensamenstelling binnen een habitat plaatsvindt. Levensgemeenschappen volgen elkaar dan in een bepaalde volgorde op, waarna er een eindstadium bereikt wordt. Als er wordt uitgegaan van een kaal gebied, zonder planten, waarbij nog geen bodemvorming heeft plaatsgevonden en dus nog geen humuslaag is gevormd, begint de successie met een beperkt aantal pioniersoorten. Naarmate de successie vordert, wordt de soortensamenstelling en kringloop van stoffen complexer en neemt de biomassa toe. In het eindstadium blijft de biomassa gelijk, omdat de productie van organisch materiaal dan even groot is als de afbraak. Er is dan sprake van een gesloten kringloop van stoffen.

Wij verzoeken u:

- *Spoedig vervolg te geven aan de doorontwikkeling van de Proeftuin Veenweiden.*
- *Zo mogelijk in afstemming met de minister en IPO - een reactie te geven op de maatregelen, zoals voorgesteld door het Landbouw Collectief.*
- *De overige sectoren binnen de provincie te vragen een reductieplan op te stellen, dat betrekking heeft op de reductie binnen de eigen sector.*

4. Intern salderen remt innovatie en stikstofreductie

De huidige beleidsregels voor intern salderen nodigen niet uit om te investeren en innoveren. Hieronder drie voorbeelden.

- a. Veel boeren hebben al een emissiearme stal. Zolang er geen emissiearmere vloersystemen zijn te verkrijgen, hebben zij dus nauwelijks mogelijkheden om te investeren in het bedrijf. Hoe biedt dit beleid een toekomstperspectief aan deze ondernemers?
- b. Bedrijven worden niet uitgenodigd om te vernieuwen, omdat de vrijkomende emissie wordt ingenomen. Voor toekomstperspectief is het juist nodig dat er ruimte blijft. Voorbeeld: Een bedrijf heeft vergunning voor 120 koeien, een stal voor 100 koeien en stoot 1300 kg ammoniak uit. Hij wil nieuw bouwen voor 100 koeien. In de nieuwe situatie stoot hij 800 kg ammoniak uit. Die 500 kg raakt hij bij nieuwbouw volledig kwijt en kan hij dus in de toekomst niet meer inzetten voor een kleine uitbreiding. Die uitbreiding kan hij nu nog niet doen, omdat hij de grond of dier/fosfaatrechten daar nu niet voor kan komen. Hij zal besluiten om zijn investering in een nieuwe stal uit te stellen tot het moment hij ook de uitbreiding kan doen. Zeker gezien het feit dat hij bij voor die toekomstige uitbreiding opnieuw intern of extern moet salderen. In de tussentijd wordt de stikstofreductie van 500 kg dus niet gerealiseerd.
- c. Een bedrijf met twee bedrijfslocaties, die zijn tweede locatie naar de hoofdlocatie wil verplaatsen, mag niet gebruik maken van intern salderen maar zal via het extern saldeerspoor moeten werken. Er zijn voorbeelden bekend dat het bedrijf maar 20% van zijn ammoniakemissie kan meenemen. Reden hiervoor is de AERIUS-calculator en de hoge afroming van 30%. Wij pleiten dan ook voor de mogelijkheid om intern te kunnen salderen binnen een bedrijf met meerdere locaties.

Naast deze drie voorbeelden willen wij u meegeven, dat de landbouwsector al veel gedaan heeft om de ammoniakemissie te verminderen. En we denken nog meer te kunnen reduceren. Zie ook het voorstel van het landbouwcollectief.

Wij verzoeken u:

- *In overleg met de minister en IPO aanvullende beleidsregels of instrumenten in te stellen, waarmee geborgd wordt dat de door de landbouw gecreëerde ontwikkelruimte ook ten gunste komt van de landbouw. Hetzij voor toekomstige uitbreiding op het bedrijf dat de ontwikkelruimte creëert. Hetzij door inkomsten door de ontwikkelruimte tijdelijk beschikbaar te stellen in een andere sector (verleasen). Hetzij elders in de landbouwsector waar plaats is voor die ontwikkelruimte.*

5. Extern salderen leidt tot de uitverkoop van de sector

Wij betreuren dat de beleidsregels voor extern salderen, zoals aan ons gepresenteerd op 4 december, geen rekenschap geven van de onderstaande negatieve effecten:

- a. De huidige beleidsregels voor extern salderen kunnen vanaf 1 februari – wanneer de uitwisseling tussen sectoren mogelijk wordt gemaakt - leiden tot een sneeuwbaaleffect*. Dit omdat – in tegenspraak met de RvS uitspraak – daling van de depositie als uitgangspunt is genomen én de vastgestelde kritische depositiewaarden (KDW) van Natura 2000-gebieden op sommige gebieden maar 100 of 150 mol boven de stikstofdepositie ligt die afkomstig is van buitenlandse bronnen.

- b. Stikstofoxide (NO_x) en ammoniak (NH_x) worden op één hoop gegooid terwijl het volledig verschillende elementen zijn met verschillende werking.
- c. Er ontstaat een enorme waardedaling rondom Natura 2000 gebieden. Ondernemers hier komen in de kou te staan.
- d. De grondprijzen in de gebieden ver weg van Natura 2000 gebieden zullen stijgen, omdat de uitgekochte bedrijven die verder willen zich hier naartoe verplaatsen.
- e. Prijsstijging bemoeilijkt extensivering en werkt intensivering en schaalvergroting in de hand.
- f. De waardedaling bij de één en prijsstijging bij de ander leidt tot willekeurige winnaars en verliezers met als gevolg dat de sociale structuur in dorpen onder druk komt te staan.

* Extern salderen tussen sectoren heeft een sneeuwbal effect in zich. Dat werkt als volgt. Een boerderij naast een Natura 2000-gebied wordt opgekocht. De ammoniak komt terecht bij bijvoorbeeld de industrie. De KDW van 750 mol wordt nog lang niet gehaald omdat de achtergrondemissie 1.400 bedraagt. Bij de eerstvolgende uitbreiding moet dus weer een boerderij gekocht worden. Dit gaat door, totdat alle boerderijen dicht bij het Natura 2000-gebied zijn opgekocht. Voor de volgende uitbreiding moeten nu meerdere boerderijen worden gekocht voor eenzelfde effect, omdat ze verder van het Natura 2000-gebied staan. Nu zijn de boerderijen in een ruime cirkel rondom de Natura 2000-gebieden 'vogelvrij'. Als deze bedrijven dan nog willen ontwikkelen, krijgen ze daarvoor geen financiering. In tegendeel, ze worden afgewaardeerd. Kortom, het blijft niet bij een paar bedrijven rond het Natura 2000-gebied. Dit komt omdat het achtergrondniveau van stikstof in de lucht dermate hoog is dat er – zelfs als de gehele agrarische sector stopt – nog een overschrijding van de KDW's is. Als gevolgd daarvan blijft het uitkopen van agrarische bedrijven in een steeds ruime omtrek van Natura 2000 gebieden aan de gang.

Wij verzoeken u aanvullend⁴ - in overleg met de minister en IPO - voor extern salderen aanvullende beleidsregels of instrumenten in te stellen, waarmee geborgd wordt dat:

1. Ammoniak (NH_x) en stikstofoxide NO_x – in ieder geval zolang de onderzoeken naar verschillende emissiebronnen en daadwerkelijke depositiewaard op de grond lopen – niet onderling uitgewisseld kunnen worden.
2. De ontwikkelruimte die ontstaat bij extern salderen binnen de sector ook ten gunste komt aan de sector (toekomstige uitbreiding, tijdelijk verhuur, uitbreiding elders waar ruimte is).
3. Prijsstijging enerzijds en waardedaling anderzijds wordt beperkt.
4. Binnen gebiedsprocessen de winsten en verliezen als gevolg van bestemmingswijzigingen met elkaar in evenwicht worden gebracht. Dit op basis van een door de sector zelf opgesteld en gedragen plan en een gecoördineerd inzet van instrumenten (ruilverkaveling, gebiedsfonds, ruimtelijk beleid, vergunningverlening, subsidies, fiscale maatregelen).
5. Het gebiedsproces eerst en vooral ontwikkelruimte geeft aan blijvers om te verduurzamen, maar ook voorziet in het netjes behandelen en financieel afhandelen van vrijwillige stoppers of potentiële verplaatsters.

6. Onzekerheden PAS-meldingen en bedrijven waarvan de nb-vergunning vernietigd is

Er zijn in de provincie Utrecht tientallen tot honderden bedrijven die geen nb-vergunning hebben omdat zij toekonden met een PAS-melding. Landelijk gezien zijn dit 3.000 bedrijven. Deze bedrijven lijken met de nieuwe beleidsregels ernstig in de problemen te komen. Zij moeten mogelijk terug naar de situatie ten tijde van de aanwijzing van de Natura 2000-gebieden waar zij invloed op hebben. Even ter verduidelijking: de aanwijsdata zijn 1994, 2000 en 2004. De afgelopen 15 tot 25 jaar zijn bedrijven groter geworden, meestal niet uit weelde maar uit noodzaak om het hoofd boven water te houden. Daarbij hebben zij gehandeld volgens de toen geldende wet- en regelgeving. Toch dreigen deze bedrijven nu onevenredig hard geraakt door deze beleidsregels. Teruggaan in de

⁴ Aanvullend op het eerdere verzoek om terug te keren naar de uitspraak van RvS over het niet toenemen van depositie bij extern salderen in plaats van het reduceren van depositie.

vergunning naar de situatie ten tijde van de aanwijsdate betekent voor de meeste bedrijven dat zij hun deuren moeten sluiten. Voor deze bedrijven moet een oplossing gezocht worden om de huidige situaties te vergunnen.

Ook zijn er in de provincie Utrecht tientallen door de provincie verleende vergunningen in hoger beroep alsnog vernietigd door de RvS. Deze bedrijven komen nu ook ernstig in de problemen aangezien er vaak ook gehandhaafd dient te worden (er liggen veel handhavingsverzoeken van MOB). Ook deze bedrijven hebben volgens de regels een vergunning aangevraagd en komen nu ernstig in de knel door de nieuwe beleidsregels. Om toch nog vergunning te kunnen krijgen, lijken zij intern of extern te moeten gaan salderen. Veel bedrijven kunnen deze financiële last niet aan en zullen failliet gaan. Hieronder twee voorbeelden van casussen in onze provincie:

Voorbeeld 1: Bedrijf in omschakeling.

Een bedrijf met 115 melkkoeien en bijbehorend jongvee zag geen toekomstperspectief in de melkveehouderij. Hierdoor is het bedrijf omgeschakeld naar melkgeiten. In maart 2016 is een nb-vergunning onherroepelijk geworden voor 840 melkgeiten en 275 opfokgeiten. Deze vergunning was echter niet te realiseren omdat geen rekening was gehouden met geurhinder. In juli 2016 zijn nieuwe vergunningen aangevraagd voor minder dieren, zowel een bouw- als een nb-vergunning. Door MOB werd bezwaar gemaakt en beroep ingesteld. De bouwvergunning werd onherroepelijk maar de nb-vergunning werd op 16 oktober 2019 vernietigd. Deze agrarisch ondernemer valt dus terug op een nb-vergunning, die niet past bij de stal die wat hij heeft en wil. In plaats van een vergunning voor 1800 kg ammoniak, heeft hij dus nu 0 kg ammoniak. De geiten worden nu gehuisvest in de oude koeienstal, wat mag tijdens de omschakeling als er uitzicht is op legalisering en dat was er. Hiertegen loopt nu echter een handhavingsverzoek van MOB, omdat er sinds 16 oktober geen concreet zicht meer is op legalisering. Als het handhavingsverzoek wordt voldaan, moet de ondernemer zijn dieren wegdoen. Omdat de ondernemer heeft geïnvesteerd en financiële verplichtingen is aangegaan betekent dit het einde van zijn bedrijf.

Voorbeeld 2: Bedrijf groeit van 100 naar 150 melkkoeien

Om de groei van 100 naar 150 melkkoeien mogelijk te maken wordt een bouw- en een nb-vergunning aangevraagd. De bouwvergunning komt er en de stal wordt gerealiseerd. Tegen de nb-vergunning wordt beroep aangetekend met de uitkomst dat deze wordt vernietigd door de RvS. Gevolg is dat deze ondernemer alles volgens de regels heeft aangevraagd en de nb-vergunning ook vergunbaar was - anders had de provincie die niet verleend - maar nu toch met een probleem zit. Volgens de nieuwe beleidsregels zou het bedrijf dan intern of extern moeten salderen om de bouw alsnog te legaliseren. Deze boer heeft te goeder trouw een vergunning aangevraagd, welke ook vergunbaar was, maar moet nu enkele tienduizenden tot mogelijk honderdduizend euro uitgeven aan ammoniakreducerende maatregelen te treffen of de ammoniakrechten van een ander bedrijf kopen.

Wij verzoeken u:

- Voor de bedrijven met een PAS-melding een regeling te treffen om de huidige situaties te vergunnen.
- Een regeling te treffen met betrekking tot de vergunningverlening en handhaving voor bedrijven die een nb-vergunning hebben aangevraagd, die vergund is, maar door de RvS is vernietigd.

7. Afnemen latente ruimte

In principe wordt in de nieuwe beleidsregels aangegeven: vergund is vergund! Maar bij verschillende situaties gaat dit niet op, hieronder twee voorbeelden:

- a. Als een bedrijf bijvoorbeeld een nieuwe stal wil bouwen en tegelijk wil groeien van 100 naar 150 melkkoeien, dan zal er een in de nieuwe stal een emissiearme vloer moeten komen. Stel dat deze vloer 50% ammoniak reduceert t.o.v. de oude situatie, dan raakt dit bedrijf 25% van zijn ammoniakruimte kwijt bij deze ontwikkeling. En de meeste innovaties hebben een hogere ammoniakreductie dan 50%. Dit heeft tot gevolg dat bedrijven,

om hun ammoniakruimte te behouden, bij elke groeistap meer dan moeten verdubbelen. Dit is geen goede ontwikkeling en helpt schaalvergroting in de hand.

- b. Een bedrijf heeft een nb-vergunning voor 200 melkkoeien op basis van een traditioneel systeem (roostervloer), maar heeft 100 melkkoeien en heeft dus nog ruimte binnen de nb-vergunning. Stel dat dit bedrijf nu deze "latente ruimte" wil gebruiken, dan zal er een nieuwe stal bijgebouwd moeten worden. Hiervoor was nog geen bouwvergunning en deze zal dus aangevraagd moeten worden. Er gelden nu echter andere normen voor de maximale emissie; de nieuwe stal zal dus moeten voldoen aan het "besluit emissiearme huisvesting". Deze stal komt dus niet overeen met wat op de nb-vergunning staat. De latente ruimte voor 100 melkkoeien zal dus verloren gaan op het moment dat een nieuwe nb-vergunning aangevraagd wordt.

Kortom de belofte 'vergund is vergund' gaat in de praktijk in veel gevallen niet op. Er wordt niet op voorhand gekort op de ammoniakruimte maar in tweede instantie, bij vernieuwde nb-aanvraag, wel. Tot slot merken we op dat ook de situatie rond beweiden en bemesten ons grote zorgen baart. Haast is geboden, aangezien er landelijk veel handhavingverzoeken lopen en bedrijven met ingang van 2020 al in de problemen komen. Het gaat om vele honderden bedrijven die hiermee te maken hebben.

Wij verzoeken u:

- *Bij vaststelling van de beleidsregels een uitspraak te doen, waarmee de provincie benadrukt dat de provincie zich mede verantwoordelijk voelt om de ontstane situatie met betrekking tot ontbrekende of afwijkende vergunningen recht te trekken.*

Tot slot

Wij hopen met deze brief duidelijk gemaakt te hebben welke negatieve gevolgen de beleidsregels, zoals ze er nu liggen, hebben voor de landbouwsector in Utrecht. Wij vertrouwen erop met deze brief bij te dragen aan een zorgvuldige afweging. Graag blijven wij met u in gesprek over onze inzet en de inzet van de overige sectoren in de komende periode.

Hoogachtend,

Stikstofcollectief Landbouw Utrecht

Contact: Paul Rijken, adviseur LTO Noord - M 06-39 00 82 87 - E prijken@ltonoord.nl

Bijlage - Knelpunten en onzekerheden herziene beleidsregels stikstof in de praktijk

Bijlage - Knelpunten en onzekerheden herziene beleidsregels stikstof in de praktijk

Onderstaande voorbeelden tonen aan dat - ondanks de vele wijzigingen op basis van botsproeven - de herziene beleidsregels nog steeds veel knelpunten en onzekerheden opleveren in de praktijk.

1. Vergund is vergund, of toch niet?

Gesteld wordt dat iedereen die een verleende vergunning wil uitvoeren, dat mag doen. Vergund is vergund, zo wordt er gezegd. De groep die nog niet alle vergunde stalcapaciteit heeft gerealiseerd of benut, krijgt de ruimte dat te doen volgens de provincie. De huidige praktijk is echter dat de provincie actief controleert op de realisatieverplichting binnen een termijn van twee jaar, zoals die is opgenomen in PAS-vergunningen. Wordt onvoldoende uitvoering geconstateerd dan gaat de provincie over tot het intrekken van de vergunning. Als de provincie presenteert dat alle verleende vergunningen uitgevoerd mogen worden, dan wordt geen rekening gehouden met de weerbarstige praktijk. Zo heeft geen bouwaanvraag, ingediend in januari 2019 of later, nog de eindstreep gehaald en moet 2019 als een verloren jaar gezien worden. En in 2017 was het de generieke korting vanuit het stikstofreductieplan dat boeren meerdere jaren terugzette in hun plannen.

Wij verzoeken u:

De realisatietermijn van bestaande vergunningen te verlengen als uitvoering nog beoogd en binnen een redelijke termijn te verwachten is. Zekere wanneer de uitvoering vertraagd is vanwege de wijziging van beleid (fosfaat, stikstof, etc.) of de onzekerheid daarover.

2. Belemmering innovatie en transitie naar nieuwe concepten

Als een varkenshouder vanuit de Stoppersregeling wil omschakelen naar biologische productiemethode, dan moet hij daarvoor ammoniakrechten kopen, ook al nemen de dieraantallen niet toe of zelfs af. Datzelfde geldt voor nieuwe concepten zoals Hamletz of andere 2- en 3- sterren concepten. Deze bedrijven moeten volgens de beleidsregels met hun vergunde veebezetting eerst teruggerekend worden naar de maximale emissiewaarde van het Besluit huisvesting op basis van gangbare stalsystemen. De gangbare stalsystemen in de varkenshouderij gaan uit van luchtwassing of technieken in de put. Bij deze nieuwe concepten passen deze technieken niet vanwege strogebruik en benodigde vloeroppervlaktes. Voor deze stallen zijn vaak ook geen emissiearme technieken mogelijk. In de versie van 8 oktober gingen de provinciale regels verder dan het landelijke Besluit huisvesting, waardoor de provinciale beleidsregels de overgang naar een nieuw concept blokkeerde, ondanks dat bijvoorbeeld de vergunde ammoniak afnam van 1000 kg naar 900 kg. Ditzelfde verhaal gaat op voor nieuwe concepten in de melkveehouderij met bijvoorbeeld ruige mest.

Wij verzoeken u:

In de (toepassing van) de beleidsregels uit te gaan van het landelijke Besluit huisvesting, zodat er geen extra drempel opgeworpen wordt voor de transitie naar nieuwe concepten.

3. Onduidelijkheid over Besluit huisvesting

De beleidsregels waren op 8 oktober niet duidelijk over of voldaan moet worden aan het Besluit huisvesting per dierplaats of per bedrijf. Dat maakt een wereld van verschil. Als het per bedrijf is, dan kun je in de ene stal bovenwettelijke maatregelen nemen en de andere stal nog even laten zoals die is. In de versie van 8 oktober was die mogelijkheid er niet, waarmee de provinciale beleidsregels verder gingen dan het landelijke Besluit huisvesting.

Wij verzoeken u:

In de (toepassing van) de beleidsregels duidelijk te maken dat voldaan moet worden aan het besluit huisvesting per bedrijf.

4. Kosten in verband met tussentijdse wijziging van regels

Vergunningaanvragen die bij de provincie zijn ingediend in januari 2019 en later, zijn nog niet afgerond. Veehouders hebben toestemming moesten geven voor de langere besluitvormingstermijn, omdat er anders een weigering volgde. Zoals het er nu naar uitziet, komen de kosten voor nieuwe vergunningen en aanpassingen op basis van de gewijzigde regels volledig op het bordje van de veehouder. Op plannen die in

2019 zijn aangevraagd zou normaal al lang besloten moeten zijn, dat het langer duurt moet voor rekening komen van de provincie. We begrijpen dat er nu eerst een handreiking voor vergunningverleners wordt opgesteld, terwijl veehouders al een jaar (of soms nog langer) wachten op duidelijkheid.

Wij verzoeken u:

- *Een regeling te treffen voor de extra kosten die veehouders moeten maken voor het aanpassen van vergunningen, die al in 2019 zijn aangevraagd.*
- *Prioriteit te geven aan het opstellen van een handreiking voor het aanvragen van vergunningen.*

5. Onzekerheden hoeveelheden en kosten aanschaf stikstofrechten bij extern salderen

Bij extern salderen lijkt de 30% afoming in de beleidsregels niet gekoppeld te zijn aan de emissie, maar aan de ammoniakdepositie, die afhankelijk is van de afstand. Stel, een bedrijf zit dichtbij de Veluwe en op iets grotere afstand van Kolland Overlangbroek. De 30% afoming op de Veluwe is snel gehaald als het verkopende bedrijf tussen het aankopende bedrijf en de Veluwe gevestigd is. Maar als het verkopende bedrijf verder zit van Kolland Overlangbroek dan de aankoper, dan is de 30% nog lang niet gehaald. Dit kan er in de praktijk toe leiden, dat het dubbele aan rechten aangekocht moeten worden. Dit terwijl ook door de overheid wordt erkent, dat de huidige rekenmodellen grote afwijkingen kunnen vertonen. Hoe leg je een bedrijf uit dat het ene jaar zwaar geïnvesteerd heeft in de aanschaf van stikstofrechten, dat hij het volgende jaar vanwege nieuwe rekenmodellen blijkt veel te veel aangekocht te hebben? Of veel te veel vergunde ammoniak heeft ingeleverd? Dat kan niet gerekend worden tot het ondernemersrisico. Als de overheid nu willens en wetens de beleidsregels wil doorduwen op basis van een rammelend rekenmodel, dan moeten de financiële consequenties van de afwijkingen die optreden bij de overheid liggen.

Wij verzoeken u:

Een regeling te treffen voor de financiële compensatie van veehouders die blijken te veel stikstofrechten te hebben gekocht of te hebben afgestaan als gevolg van wijzigingen in het rekenmodel.